

KOMENTARZ

Wspólnota w erze hiperkonkurencji.

Orędzie o stanie Unii Europejskiej

Melchior Szczepanik

W wygłoszonym 15 września br. orędziu o stanie Unii przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen mobilizowała państwa członkowskie do przyspieszenia wdrażania zielonej i cyfrowej transformacji. Priorytetem jest również budowa autonomii strategicznej – wzmocnienie potencjału gospodarczego, technologicznego i militarnego UE. Problemem wspólnoty pozostają wewnętrzne spory, dotyczące m.in. spraw gospodarczych, polityki migracyjnej i praworządności.

Jakie są osiągnięcia i perspektywy unijnej walki z pandemią COVID-19?

Przewodnicząca KE podkreśliła, że działając wspólnie, państwa członkowskie zapewniły sobie dostęp do szczepionek i stworzyły fundusz odbudowy, który ma ułatwić dynamizację europejskiej gospodarki. 70% dorosłych obywateli UE jest w pełni zaszczepionych. Von der Leyen zaznaczyła, że połowa szczepionek wyprodukowanych na terenie wspólnoty była przeznaczona na eksport, a UE zamierza do końca roku przekazać 250 mln dawek z własnych zasobów dla państw rozwijających się. W dwunastu państwach członkowskich, szczególnie w Europie Środkowo-Wschodniej, odsetek zaszczepionych obywateli jest niższy niż średnia UE, a wzrost zakażeń w tych państwach może przełożyć się na problemy gospodarcze. Ponadto, jeśli członkowie UE zdecydują się na powszechne podawanie trzeciej dawki szczepionki, znacznie ograniczona zostanie możliwość wsparcia procesu szczepień w państwach biedniejszych.

Jakie są główne zamierzenia KE w polityce wewnętrznej?

Projekty zielonej i cyfrowej transformacji pozostają priorytetami KE. Von der Leyen zapowiedziała złożenie propozycji legislacyjnych mających umożliwić rozwój

produkcji półprzewodników w UE, ponieważ obecnie Unia jest w tej dziedzinie uzależniona od importu. Przewodnicząca wezwała państwa członkowskie i Parlament Europejski do szybkiego procedowania [pakietu legislacyjnego „Fit for 55”](#), dotyczącego sposobów ograniczania emisji gazów cieplarnianych. KE chce przeznaczyć więcej środków na walkę z ubóstwem energetycznym. Nowy program ALMA ma z kolei sfinansować zagraniczne staże dla młodych pracowników, którzy szczególnie ucierpieli w związku z pandemicznym kryzysem gospodarczym. W ramach starań o bardziej sprawiedliwe rozłożenie obciążeń podatkowych KE będzie przekonywać państwa do wdrożenia międzynarodowego [porozumienia dotyczącego opodatkowania firm](#).

Jakie są unijne ambicje w polityce zagranicznej i bezpieczeństwa?

Wobec rosnącej rywalizacji mocarstw Komisja planuje zacieśnienie współpracy z NATO, jednak zdaniem przewodniczącej Unia musi być gotowa, by działać samodzielnie, gdy sojusznicy nie zechcą jej wesprzeć. Pilnym wyzwaniem jest Afganistan, gdzie Komisja [planuje zwiększenie pomocy humanitarnej](#). W pierwszej połowie przyszłego roku KE wspólnie z Francją zorganizują szczyt, by

KOMENTARZ PISM

nadać impet wspólnym przedsięwzięciom w zakresie obrony. KE jest zdeterminowana, by kontynuować proces rozszerzenia o państwa Bałkanów Zachodnich, ale chce także wzmocnić swoją pozycję na innych kontynentach. Przewodnicząca zapowiedziała rychłe ogłoszenie nowej strategii rozbudowywania połączeń gospodarczych i infrastrukturalnych z partnerami zagranicznymi, którą można postrzegać jako odpowiedź na ekspansję gospodarczą Chin.

Jakie kwestie będą stanowiły kluczowe problemy w nadchodzącym roku?

Prognozy gospodarcze dla UE są pozytywne, ale ewentualna kolejna fala zachorowań może wyhamować wzrost. Skomplikowałyby to dodatkowo dyskusję o reformie reguł fiskalnych i odpowiedniej równowadze między pobudzaniem gospodarki z funduszy publicznych a redukowaniem długu publicznego. Brak porozumienia w zakresie [polityki azylowej i migracyjnej](#) jest poważnym problemem w kontekście rosnącej presji migracyjnej na wschodniej granicy Unii. Trudno będzie także o porozumienie w zakresie [nowych źródeł dochodu UE](#),

koniecznych do spłacenia pożyczek zaciągniętych na rzecz funduszu odbudowy. W sprawach zagranicznych z kolei, co podkreśliła von der Leyen, skuteczne działanie jest utrudniane nie przez ograniczenia sprzętowe czy w zakresie personelu, lecz przez brak woli politycznej państw wynikający z różnic interesów.

Co wynika z orędzia dla Polski?

Von der Leyen określiła inspirowany przez Białoruś ruch migracyjny na granicy z UE jako „atak hybrydowy mający zdestabilizować Europę”, co jest zbieżne z opinią głoszoną przez Polskę. Zapowiedziała unijne wsparcie dla Polski i państw bałtyckich. Ważnym wyzwaniem dla Polski będzie udział w tworzeniu nowej deklaracji UE–NATO i zabiegi o pogodzenie autonomii strategicznej z silnymi relacjami transatlantyckimi. Zdecydowane stanowisko przewodniczącej dotyczące gotowości KE do interweniowania w sprawach przestrzegania zasad praworządności w państwach członkowskich świadczy o nadal istniejącej różnicy poglądów na ten temat między rządem RP a instytucjami UE.